

La vall de Ribes, entre el bosc i l'asfalt

La controvèrsia sobre la construcció d'un nou traçat de la N-152 entre Ribes de Freser i la Molina, que unirà el Ripollès i la Cerdanya a través de la vall de Ribes i el túnel de Toses, és un bon exemple del debat sobre l'equilibri entre el progrés socioeconòmic que es vincula a la construcció d'infraestructures i el respecte al medi. A Catalunya, la polèmica per la construcció de la línia de molt alta tensió (MAT) que ha de travessar els Pirineus, el túnel de Bracons o el quart cinturó metropolità de Barcelona han centrat aquesta disputa els darrers anys. Malgrat tot, hi ha més infraestructures clau que no han rebut tanta atenció, ni per part dels mitjans de comunicació ni per part dels polítics.

Ara, sembla que la qüestió del tram pirinenc de la nova N-152 ha tornat a la palestra. A mitjan setembre, el Ministeri de Foment espanyol va treure a exposició pública el projecte escollit finalment per a aquesta carretera. Però dues setmanes més tard, el Congrés va aprovar una proposició no de llei impulsada per CiU que instava l'executiu espanyol a fer les obres de la variant de Ribes de Freser "de manera immediata i com a projecte independent del projecte de construcció del túnel de Toses". Per contra, el subdelegat del govern espanyol a Girona, Francesc Francisco-Busquets, havia afirmat que les obres del nou traçat de la N-152, túnel de Toses inclòs, podrien començar el 2009. Pere Piella, veí de la comarca i membre de l'associació el Ripollès Existeix, denuncia "que ens trobem amb un cas d'esquizofrènia administrativa. No ens lliga que es donin missatges diferents des de diverses institucions públiques. Estem perplexos".

El dèficit d'infraestructures viàries –tant carreteres com ferrocarrils– del Ripollès ve de lluny. Piella explica que "el 1932, la Generalitat republicana ja va elaborar un estudi i va concloure que s'havia de millorar la connexió d'aquesta zona amb les comarques veïnes". Durant el franquisme, la Diputació de Girona va promoure l'obra del túnel de Toses i es va concedir a un consorci la construcció de la carretera i l' explotació en règim de

La vall de Ribes és un paratge pirinenc d'una gran riquesa ecològica i paisatgística, però amb mancances de comunicació viària. El projecte del Ministeri de Foment espanyol de construir una carretera que travessi la vall divideix els veïns, entre els qui consideren que malmetrà el medi i els qui associen la nova via amb el progrés.

peatge durant 35 anys. Tanmateix, amb la transició i el restabliment de l'autonomia, la Generalitat va promoure una via alternativa que havia d'unir el Berguedà i la Cerdanya a través del túnel del Cadí. El projecte del túnel de Toses va quedar arraconat durant un quart de segle, fins

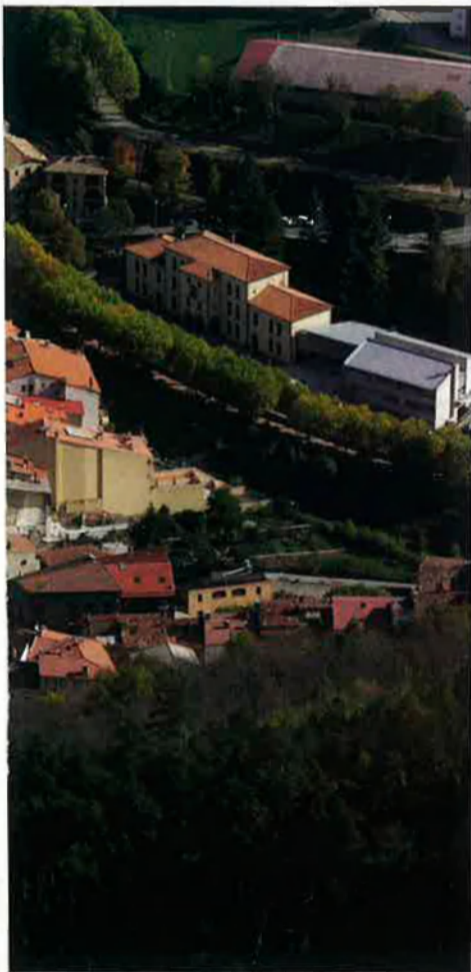
que el 2004 el Ministeri de Foment espanyol va presentar quatre propostes de nou traçat de la N-152 que incloïen un túnel per Toses sense peatge.

Entre les proposicions de Foment, les opcions Alta 60 i Alta 80 coincidien en la possibilitat de fer passar la nova

carretera resseguint la collada de Toses, a més de 1.000 metres d'altitud, mentre que les alternatives Baixa 60 i Baixa 80 proposaven de construir la nova via seguint la llera del riu Rigat i el ferrocarril al fons de la vall. A final de 2004, els ajuntaments dels municipis afectats directament per la nova carretera (Ribes de Freser, Planoles, Toses i Campelles) van acordar un conjunt d'al·legacions que qüestionaven l'impacte ambiental i socio-econòmic de la carretera i es decantaven per l'opció de la Baixa 80. Consideraven que era la que podia "facilitar una inserció millor en el medi; si bé caldrà millorar-ne el traçat per a augmentar la seguretat de la via". Finalment, el Ministeri de Foment s'ha decidit per la Baixa 60.

Què en pensen els habitants de la zona? Roger Penarroja, de la Plataforma Salvem la Vall del Rigat, diu: "Els veïns estan força dividits entre els qui creuen que la carretera anirà lligada al progrés de la vall i els qui creuen que pot malmetre l'ecologia de la zona, però també

una economia molt lligada al turisme que busca la tranquil·litat de la natura." Penarroja explica que aquesta plataforma va néixer "com un fòrum de debat sobre la nova carretera. Volem que es parli de les alternatives possibles i que siguin respectuoses amb el medi. No volem quedar com els enemics del progrés, però hi ha coses que es poden fer d'una altra manera". Concretament, Penarroja s'oposa a fer passar la carretera per la llera del riu, arran de l'impacte ecològic que té aquesta solució i considera que "és millor que es faci per la collada. Però aquí hi ha gent que no ho vol debatre, que volen que la carretera es faci de pressa i prou... Els interessa deixar la plataforma Salvem la Vall del Rigat com un grup d'ecologistes intransigents."

Pere Piella, per contra, considera que "la gent d'aquí, els qui vivim a la vall, som majoritàriament favorables a la carretera i els qui més s'hi oposen són els turistes de cap de setmana, els qui només gaudeixen de la vall". El representant de Ripollès Existeix es mostra a favor de l'obra, "però sempre que es faci respectant l'entorn". Aquesta plataforma també va presentar al·legacions al projecte del Ministeri, perquè "la Baixa 60 preveu de fer un túnel a Toses a 1.600 metres d'altitud, que es glaçarà fàcilment a les temporades de fred, que a la vall són llargues. Els túnels de muntanya a més de 1.300 o 1.400 metres tenen problemes. De fet, el Ministeri ja va proposar de fer un túnel a 1.100 metres per a evitar el pas pirinenc del port de Somport (Osca). Per què aquí no es plantegen això mateix?"

La sensació d'abandonament dels veïns de la vall de Ribes no es limita a la

Vista de Ribes de Freser (Ripollès). El nou traçat de la N-152, que va de Ribes a la Molina (Cerdanya), ha aixecat controvèrsia entre els partidaris de preservar la riquesa ecològica i paisatgística de la vall i els qui volen millorar les comunicacions de la zona. Al costat, inici de la collada de Toses.

situació de les carreteres que travessen aquest paratge pirinenc. Piella considera que, a més del nou traçat de la N-152, "s'ha de millorar el ferrocarril que passa per la comarca, que és una línia internacional Barcelona-París a través de la Tor de Querol, però que al tram de Ripoll a Puigcerdà és deteriorada. Defensem una mobilitat conjunta que sumi el tren i el desplaçament per carretera. Per a nosaltres, que la gent que viu al Ripollès hagi d'anar a treballar a la Cerdanya passant per la collada de Toses és una odissea de temps passats. Les infraestructures s'han de fer respectant la natura, però s'han de fer."

Per a activar les seves propostes, el Ripollès Existeix va presentar al·legacions a la Generalitat sobre els projectes ministerials i va demanar als consells comarcals i als ajuntaments que "fessin seves les reclamacions de l'associació", explica Piella. "Tot i que som conscients de la nostra debilitat, les administracions públiques locals han estat molt receptives en aquest sentit. En canvi, el Ministeri de Foment té una posició de *no sap / no contesta*".

Els membres de la plataforma Salvem la Vall del Rigat van optar per una estratègia més directa quan es van decidir a de fer-se sentir. Roger Penarroja explica que "els ajuntaments ens frenaven a l'hora d'entrar a les comissions de seguiment dels projectes d'infraestructures, perquè no érem un partit polític. Per això vam decidir integrar-nos a diverses llistes abans de les eleccions municipals del maig". Penarroja es va presentar encapçalant la llista d'Independents per Planoles - Acord Municipal, que va aconseguir el 34% dels vots i dos regidors, contra els cinc regidors de CiU, el partit que governa el municipi. "Ja hem demanat que es facin túnels més llargs, que es respecti el medi... No tan sols ens oposem a la manera com es fa la construcció de la nova N-152, sinó que ens rebel·lem contra el desenvolupament urbanístic general que viu la vall de Ribes. Encara que perdéssim les eleccions municipals, els regidors de la plataforma Salvem la Vall del Rigat que ens hi vam presentar integrats a diverses llistes anem obrint el debat", conclou Penarroja.

Josep Ramon Torné